

A hajó elleni rakéta alkalmazása

Hozzáadta: Bittrich
2005. február 27. Vasárnap 12:45
Utolsó frissítés 2007. december 11. Kedd 11:50

Az alábbiakban a Bolgár Haditengerészeti ezredesnek, Aszen N. Kojuharov alezredesnek, egy a Naval War College Review hasábjain, 1997-ben napvilágot látott rövid tanulmányának magyar fordítása olvasható. Igyekeztem a szöveget a legkérthetőbben magyarosítani. Az idegen (nem latin betűs) helyesírású szavak leírásánál a Kele-Nevek Magyar Helyesírása (Akadémiai Kiadó, Budapest, 1981.) c. kézikönyvet, illetve az ilyen szavak angol helyesírása nyomán valószínűsítését megkövetelő en legpontosabb magyar kiejtést vettem alapul. Esetleges hozzáírással, pontosításaim szövegletes zárójelben olvashatók. A kétségekben még igyekszem a témában fordításokat, cikkeket közzélni. Illés András (Bittrich)

Aszen N. Kojuharov: A hajó elleni rakéta alkalmazása

Á

A tengeri lesvetés koncepciója napjainkra sokat fejlődhet az elsőtől, 1967-ben sikeresen alkalmazott hajó elleni rakétáknak. Ha közzélebró személynégyre vesszük a tengeri rakétaelem azt mutatja, hogy ez az ísszefügges nem valószínű egybeesés, inkább egy, a tengeri kényes érő kálta alkalmazott haditengerészeti hadviselés eljárási mentőn kifejező kő-sőrelőjelenségek. Habár harminc év telt el azóta az említett eset óta, még manapság is komoly érdeklődés meg azírt, hogy a rakétafejlesztés haditengerészeti hadműveletekben való szerepvállalásának kezdetét jelölő dítumnak miórt szenteli a világsajtó az azt megillető figyelmet.

Az 1960-as évek elejére a szovjet hadiipar nem csak saját haditengerészeti fegyverezte fel rakétahordozó hajókka hanem megkezdte az új fegyver exportálásait a "baráti" államoknak, köztül az Egyesült Arab Köztársaságnak is (egy rövid időt formálci, mely magában foglalta Egyiptomot, Száríát és még rövid ideig Jement). Mindemellett új fegyvert az arabok részéről nem tudták megfellelő módon alkalmazni: egyrészt, krónikus nehézségeik adódtak a szemeltetés alkalmazása terén, másrészt kőteltek annak hatékonyaságában. Az arabok részéről a pszichológia akadályt jelentett a fegyver harcokkal szemben kőzötti megbízhatóság, hogy amikor bármilyen hiba lápett fel a manőverek során, a vőtkessel mindig szigorúan elbántak. Egy másik ezzel járó tényező lehetett még az, hogy az 1950-es évek óta számos országban hajtottak végre kő-sőreléteket hajó elleni rakétákkal, még egy vőtviz kő-sőrelőbb is, de csak Svédorszáig és a Szovjetunió gyártott ilyen rakétákkal felszerelt hajókat, más országok vonakodtak tőle. (1)

Ez nagymértékben magyarázza, hogy miórt nem láttak ki rakétákat egy korábbi, az arab rakétanászok és a torpedónaszádok és rombolók közötti ísszecsapásban, a hatnapos háború során. 1967. június 5. Ájjelén, Port Szaár-dnál egy, a Jaffa rombolóval és három torpedónaszáddal álló izraeli hadihajó-közvetlen egy csapat bővőrt tőmogatót, akik megpróbáltak behatolni a Port-Szaár-d-i haditengerészeti tőmaszpontra. A bővőrtökkellemetlen meglepetésőre nem találtak egyetlen cőlpontot sem a kikötő vagy a tőmaszpont közvetben. Mivel az események gyorsan tőrtőntek, az izraeli hárszerzős nem őrtesőlt az egyiptomi haditengerészetnek, az izraeli íőgierő tő elszerőlyos veresőg utáni, Alexandriába tőrtőnt őtcsoportos-tőstőrtő. Mindemellett, az izraeli tőmogató hajók lokalizáció, egyiptomi járőrtőrtő torpedónaszádot, melyek teljes gőzrel menekőlték Alexandria felő. Számos kőzvetlen talácőira az egyiptomiaknak vőgőlt sikerőlt elszakadniuk őldőzőktől.

A csata előtt az izraeli közvetlen kőparancsnokot csakugyan tőjőköztatták, hogy azon a kőnyőken lehetsőges, hogy ísszeőtközőbe kerőlhet rakétanászókkal. (2) Mindemellett az őzenetet, csak mint őltalőnos őrvőnyő információt vette figyelembe, és nem mint olyat, mely kifejezetten arra figyelmeztetett, hogy kerőlje az ísszecsapást olyasfajta naszókkal. Áppen ellenkezőleg, az izraelieknek feltett szőndők volt megőtközni az arab erőkel - ami egy őrtelmően arra utal, hogy a hajó elleni rakétát akkoriban mennyire alő becsőlták.

Egy másik, ehhez a szituációhoz kapcsolódó ísszecsapásra kerőlt sor hat nappal kő-sőrelő, június 12-én ájjel (lő tőrkőp). A kő Saár-1 tőpuső torpedónaszád (olasz hajók, [a Saár 1 osztály nem olasz hanem német tervek alapján őmet-francia konstrukció - I. A.] 457 milliméteres torpedóvetőcsővekkel és 20 milliméteres gőpőgyőkkal felfegyverezve) őltal kő-sőrt izraeli Eilat romboló, járőrtőrtőst vezetett Port-Szaár-dtő őszakkeletre, a Ső-nai-főlső őjonnan megsőllt partjai mentőn, amikor radarja cőlpontot őszlelt, melyet a hajó egy egyiptomi rakétanászódkőnt

azonosított. Az izraeli hajás vőratlanul megvőltoztatta menetirőnyőit, hogy minő kőzelebb kerőljőn.(3) Idő kőzben a izraeli parancsnok elrendelte nagyobb sebességő kő-sőrő hajőinak, hogy őtkőzzenek meg az ellensőggel. De amikor kőzelebb őrték, az izraeliek felismertők, hogy megkőzelő-tett őlpontjuk nem egy rakőtanaszőjd, hanem torpedőnaszőjdok egy csoportja (szovjetgyőrtmőnyő P-6-ok, 75 t vő-zkiszorő-tőjssal, 43 csomős sebességőggel, 25 fő's legőnysőggel, 450 millimőteres torpedővetőcsővekkel ős egy lőgvődelmi gőpőgyőval). Az egyiptomiaknak sikerő kitőrniő k a harc elő a Port-Szad-i kikőttő előrőőővel, ahol mőrt parti ős őjbori őőrsőgő k vődelmőbe

Mindamellett a nagy izraeli rombolő csőjbő-tő őlpont volt, ős a kő kő-sőrő nem volt lőthatő. Tehőjt anőlkő, ho ismerte volna az ellensőg valő's erejő, az egyiptomi parancsnok meghozhatta volna a rombolő megkőzelő-tőőre vonatkoző dőntőst. Elhagyva Port-Szad radarőnyőkőiban lővő lesőjllő'sukat, az egyiptomiak azt hittők, hogy meglepetősszerő őmadőst indő-thatnak, amint felgyorsulnak kelet felő. Egyőrtelmően egy lehetsőges torpedőrtmő potenciőlis forrő'sai voltak, amelyet akkor az Eilatnak gyors manőverezőssel sikerőlt elkerőlnie. Az egyiptomi erő k mő aligha sejtthők az izraeli naszőjdokbő őjllő's mő'sik kőtelőket, amely a jobb oldalukon volt. Az izraelieknek, az et-Tinai-őbőrtmő partja mentőn lopőzva, sikerőlt becsapniuk az ellensőget, a rombolő ősalikőnt hasznőjva, elcsalva az egyiptomiakat partmenti poző-ciőjukbő, s csapdőba ejtve őket. Mindazonőjtal, a őjmadőst kezdetőn az izraeli őjrtő szintőn sőttőben volt: nem lehetett tudni, hogy az egyiptomiak nem kőlőrtmő-tik-e el az Eilatot kő-sőrőitő, őgy komplikőjva az ősszecsapőst. Ahogy az izraeliek manőverezni kezdtek, hogy csatlakozzanak az Eilathoz, az egyiptomiak őzet nyitotak. Az izraeliek haladőktalanul viszonzotőjk, dacőjra a viszonttőzet jelentette kockőjzatnak. Az egyik egyiptomi naszőjdot hamarosan eltalőjtőjk. Mikőzben a tatja lőngokban őjlt, nyő-lvőjvalő'an irőnyő-thatatlanul tovőbb haladt keletnek, mő-g a mő'sik nyugati irőnyba fordult.(4) Az Eilat kőtelőkparancsnoka utaső-totta a őjrtő, hogy pusztő-tsa el a "keleti őlpontot", mő-g ő a "nyugati őlpont"-tal harcolt. A csata őjbb, mint harminc percig tartott. A megbőnult arab naszőjd lassan sőllyedt. A rombolő kő-sőrő i a őlpont kőrtő kőrtőztek, s addig lőttők az őgő mő-g az alő nem merőlt. Idő kőzben az Eilat egy sortőzet adott le a mő'sik, nyugatra tartő őlpontra, ős felrobbantott azt. Az izraeliek kiterjedt kutatő-mentő mőveletet hajtottak vőgre, de nem talőjtak tőőket.(5)

Ezen naszőjdok elvesztőse egyőrtelmően demonstrőjta azt, hogy az egyiptomi haditengerőszeti erő k kőptelenek megfelelə lesőjllő'st kialakő-tani a őjmaszpont kőrtőli felsőgvizek kőrtőben (responsibility zone), hogy meg tudőjk hatőrozni a teljes ellensőges erő helyzető, majd hatőkony erővel ős fegyverzettel csapőst tudjanak mőrni a feladat vőgrehajősa vőgett. Az egyiptomi kőtelők parancsnoka elhamarkodottan indő-tott torpedőrtmőmadőst a csata elejőn, csak, hogy rőviddel azutőjn elvesző-tse a kezdemőnyezőst. Az izraeli szemőlyzet harci kőszőltsőgőrő ős harc tapasztalatairő adott tanőbizonyőgot, habőrt kezdetben manőverezőő k nem volt a helyzetnek megfelelə.

Eltekintve a hatőstalan egyiptomi lesvetőstő ős a briliőns izraeli "ellen-lesvetőstő", ezeknek az esemőnyeknek van egy mő'sik aspektusa is, melyet senki nem vett szőjmő-tő'sba. Mind a őnius 5-i, mind a őnius 12-i csata az izraeli főhadiszőjllő's ős a parancsnokok rőszőrő ő hajő elleni rakőttőhoz valő - valőjőban azt semmibe vevő - hozzőjőjvőjgő-totta meg. Meggondolatlansőjg volt rőszőkrő nagy harcőszati kapacitőssal, de gyenge lőgvődelmi fegyverzett rendelkező hajőkat kőldeni egy olyan rőgiőba, ahol előszertetel operőjlnak rakőtahordoző naszőjdok. Kőőbb komolyan megfizettek gyenge ő-tőő kőpessőgő kőrt. A őnius 12-i epiződ egy mő'sik, messze lőnyegesebb esemő előjőttőkőjvő őjlt, mely mőg ővtizedekkel kőőbb is aktuőlis ős szőra őrdemes tőnyező.

A hatnapos őjborő vőgővel, s a megszőjlt terőlet bekebelezőővel nem őlepedett le a konfliktus Izrael ős az őrsőjgok kőzőtt. Ellenkezőleg, a fegyveres csatőroző'sok folytatődtak vőgig az arab-izraeli hatőrt mentőn az őn. "anyaghőjborő"-ban. Ugyanőgy voltak csatők is a tengeren, egyikő k teljes fordulőpontot jelőtt ki a haditengerőszeti hadviselő ő őjvőjőnek.

1967. oktőber 21-őn kőrt arab naszőjd nőgy Styx rakőttőval elsőllyesztette az Eilatot az et-Tinai-őbőrtmőben, tizenhőrt mőrfőjldre [kb. 21,5 km - I. A.] Port-Szad-tő. Alkonyatkor egy egyiptomi radarőjllomő's egy, a Ső-nai-főlsziget partja mentőn magőnyosan haladő hajő őrtőkel - ez volt az Eilat. Parancsnoka Jichak Sosan sorhajőkapitőny, mivel csak ellensőges tengeralattőjrtő tartott, csak tengeralattőjrtő ellen alkalmazhatő cikk-cakk manővereket vezetett. Mőg a kőrt, aprő, őjrtőrtő ő Komar rakőtanaszőjdot is figyelmen kővő hagyt a (183P kialakő-tő's, kőrt szovjet Styx rakőtaindő-tőval felfegyverezve). (Hasonlő kőrtőlmőnyek kőzőtt semmiső-tett meg egy P-6-t, jelen helysző-n kőzelőben. A kőrt aprő őlpont, amely most az Eilat radarkőpernyőjő őjtsződott, nem kőlőrtmő őjrtőtt azokő, amelyeket őnius 12-őn sőllyesztett el.) 17.00 őrakor a rombolő őjllandő kurzust vett fel. Tizenhat perccel kőőbb egy jelő őrt őnyes villanőst ős főstgomolyagot jelentett Port-Szad irőnyőjbő. Ezutőjn egy kilőtt rakőta nyomvonalt őjlt őjtni az őgen. Az Eilatot teljes riadőkőszőltsőget rendeltek el ős a visszavőjlt cikk-cakk manőverekbe. Navigőrtmő előszőrt őt jelentette, hogy a rakőta akadőlytalanul el fog haladni a tat mőrtőtt, de azutőjn, hat mőrfőld őjvolsőjgnő 10 km - I. A.), a rakőta a hajő felő vőltoztatott fordult, nyilvőjvalő'an azonnal mőkőrtő őbe lőpett a robbanőfej irőnyő-tő'szerkezete.(6) Az Eilat haladőktalanul őzet nyitott a kőzeledő rakőttőjra, de mindhőjba. Percekkel kőőbb első rakőta eltalőjta a tatot, a mő'sodik pedig a hajő kőzepőbe csapődott.(7)

A személynézet intézkedése ellenére, hogy megmentsék a hajót, az letört irányítási és szervezeti oldalra süllyedni kezdett. Kötő rajon belül egy harmadik rakéta találta el a rombolót, felrobbantva lészerraktárait.(8) Az utolsó zenezet az Eilatnál 17.28 órakor káldtók, melyet egy harci egység szlelt, a SÁ-nai-félszigeten. Sosan sorhajókapitány utasította a személynézetet, hogy hagyják el a hajót.(9) A romboló máig látható volt az egyiptomi radarerénykén. Az utolsó rakétát a biztonságos távolság minimumáig indították. Ez a máig gazdátlan hajóba csapódott, kiárasztva az ézemanyagot és az oxidtort [? - I. A.]. Az Eilat elsőlyed. Az Izraeli Parti Árság hászárás kutatómentő hadműveletet hajtott végre. A 199 fős legénységből negyvenöt fő veszett oda, és kilencvenegy sán meg vagy szenvedett komoly ágsi sérülést.(10)

Az Eilat elsőlyesztése volt a hajó elleni rakéta első sikeres alkalmazása. Az esetet szöleskárú vita fogadta a világhaditengerészeti berkeiben. Tább (kötő szovjet szerzők is) rámutattak, hogy az első hajó elleni rakétatámadás 1943. szeptember 9-én volt, amikor német Dornier Do 217 bombázó elsőlyesztette az ój olasz csatahajót, a Rámát, egy irányított bombát, az FX 1400-t [kötő zismertebb néven Fritz-X - I. A.] alkalmazva.(11) Az igaz, hogy a németek is alkalmazták hajó elleni rakétát, a H 293-t [helyesen Henschel Hs 293 - I. A.], de az hatástalan volt, elágtelen harcászati és technikai jellemzői miatt.(12)

Szamos szerző tett káreltet arra, hogy megmagyarázza, miért veszett oda az Eilat. Szamos tányezre mutatnak rá Eilászár is, az Eilat egy régi romboló volt (1944-ben épült), háján a modern légvédelmi fegyverzetnek. Az Izraeli Haditengerészlet hamarosan kivonta a szolgálatból megmaradt rombolót, az utolsó 1969-ben. (Az igaz, hogy 1968-ban Izrael kivonta a szolgálatból Haifa névű rombolót, de csak 1969 áprilisban tárt, hogy utolsó rombolója, a Jaffa, mint cáhajó, elsőlyedte két rakéta által, az izraeli Gabriel tesztelése során.) Továbbá, a támadás elsőest az Eilat harckészletságát csökkentette, a hajó Izraeli Haditengerészletnél való szolgálatba állásának tizenkét fordulója miatt. Ezenfelül, amíg a normál személynézet 250 fős bál állt, a hajó ásszesen 19 teljes legénységet hordozott, amint utolsó áratán haladt (20%-kal kevesebbet a hagyományosnál). Negyedszer, az apró egyiptomi naszádok egy védett ábbál látték egy valóban nagy cápontra, mely névelte találati valószán-náságát. Továbbá, az Eilat az ávezetben cirkálásebességgel járta rázást, mely lehetővé tette az elrakétakezelő személynézetnek, hogy megfelelően felkészüljön a támadásra, és a tázelősi távolság feltételeit megfelelő kázelőben hajtsa az végre. Végül, a támadás teljes meglepetésánt érte az izraelieket, mivel nem távedtek a rakétát hordozó naszádok pontos azonosítását illetően. Ágy egy gyanútlan Eilat szákságszerzőnek bizonyult egy sikeres támadáshoz.

Mindezekhez hozzátéhetők az a tányt, hogy az Eilat elóg nagy hajó volt, ahhoz, hogy kívüllő cálpont legyen a szovje Styx rakétának, melyet pontosan ilyen cálpontokhoz terveztek. Továbbá, a hajó nem rendelkezett sem aktív sem passzív ellentékenységet biztosító berendezéssel ilyen rakéták ellen, amelyek sebezhetőek ezen eszközzel szemben. Az Eilat káret nélkál volt áratán, s ez a tányezá lehetetlenné tette az ellen-lesvetés jál begyakorlását, hogy ájt állja az egyiptomi járás naszádoknak (mint az 1967. június 12-i esetben), lehetővé tette az egyiptomiaknak, hogy zavartalanul támadjanak. Másrészt az október 21-i lesvetés áj-tá szemszége az volt, hogy taktikai meglepetést ért el egy vadonatúj fegyver bevetésével, mely lehetővé tette a torpedónaszádnak látszó egy rakétanaszádoknak, hogy elóg biztosnak érezzék magukat a tázelőshez.

A lesvetés egyike a hadviselés legvonzóbb eljársainak, kálán nán a két fő kálál a gyengébb részárá konfliktusban. Mindemellett meg kell jegyezni, hogy az 1967-es támadás volt az egyetlen sikeres, hajó elleni rakétát hordozó hadihajó által vezetett lesvetés egy nagy hadihajó ellen az elmúlt harminc évben. Az 1980-as években hasonló, gyors, támadás naszádok hasonló eljárásokat alkalmazva kudarcot vallottak, s még súlyos károkat is szenvedtek. Ennek kávetkeztében nem az Izraeli Haditengerészlet volt az egyetlen, aki megtanulta azt a keserves leckét, amit az et-TÁ-nai-ábbálben tanítottak neki.

Az Eilat romboló pusztulása egy másikk szempontból is egyedüláll: az egyes rakétákat nagy időkálzánkánt, egymást kávetően indították - ez is bizonyította a hajó szerzőny légvédelmi kápegességeit. (Hasonló eset volt a J aknaszedő, mely a latakiai ásszecsapás során elsőlyedte el 1973-ban, de az a száriai hajó rakétatalálat és az azt kávető ágyótá kávetkeztében elsőlyedte el.)

A sikeres támadás után, melyben az Eilat elsőlyedte, a hajó elleni rakéták véggül megszerzték biztos helyüket (a kellő tiszteletet) a haditengerészeti hadviselésben. Egyes szakértők nézetei ellenére, a haditengerészletek világs elkezdték árafelfegyverezni hajókat az ój rakétával. A léggi fenyegetés egy új fajta száletett meg, és a haditengerészeti hadviselés jellege radikálisan megváltozott mind áratán. Ez az eredménye annak az ásszecsapásnak 1967. október 21-én.

Â

Â

Jegyzetek

Â

- Kolcsanov, B.: The Main Weapon of the Mosquito Fleet: Missiles. In: Modeliszt-Konstruktor, No. 1. 1989. pp. 31-32.
- Williams, L.: The Israeli Defense Forces: A People's Army. Tel Aviv, Ministry of Defense Printing House, 1989. p. 263.
- Ibid, p. 264.
- Ibid, p. 265. Lásd még Kojuharov, A.: The War of Attrition: Some Naval Aspects of the Arab-Israeli Armed Conflict, 1967-1970. In: Morszkoj szbornyik, No. 8. 1996. pp. 76-80.
- Williams, p. 265.
- Docenko, V.: Sunk: Combat Damage to Warships since 1945. St. Petersburg, Deva, 1992. p. 45.
- Szmirnov, G.: Powerful Weapons for Small Ships. In: Modeliszt-Konstruktor, No. 7. 1988. pp. 31-32.
- Lásd Kojukarov, p. 77.
- Docenko, p. 45.
- Williams, p. 265.
- Roskill, S.: The War at Sea. Vol. 3. London, Collins, 1962. Reprint [mint Flot i vojna] Moszkva, Military Publishers, 1974. Vol. 3. pp. 170., 175. (reprint).
- Rogyionov, B. - Novickov N.: Cruise Missiles in Naval Warfare. Moszkva, Military Publishers, 1987. p. 12.; Roskill, Vol. 3. p. 170. (reprint).

Â

Az eredeti, angol nyelvű cikk a <http://www.nwc.navy.mil/press/Review/1997/autumn/s&d1-a97.htm> cÅ-men olvashatÅ³.